

מחלקת המרגמות

דרכי אימונה והפעלטה

רס"ן ח. ניצן

פקודת המג"ד למ"פ המסייעת היתה: „מחלקת המרגמות תתמקם במרוכז בנ"צ X ותסייע לכיבוש „אורה“. למילת ההפעלה „ברזל“ תנחית המחלקה 4 דקות אש מהירה על „אורה“. תחילת הטיווח — 1700. גמר הטיווח — 1730. דילוג ליעד הנכבש — לפי פקודה“.

מיקום המרגמות נקבע על-ידי המג"ד בטנח 800 מטר מ„אורה“, בשטח פתוח וגלוי לתצפית ה„אויב“. גם דרך הגישה לעמדות היתה גלויה ליעדים.

מ"מ המרגמות, בקבלו את הפקודה ממ"פ המסייעת, התנגד לצורת מיקום זו ולהפעלת המחלקה כולה על יעד אחד; הוא טען שצריך להתמקם בטוח 1500 מ' מהיעדים, בצינינו את נ"צ המיקום. נימוקיו היו: העמדה אינה נצפית מהיעדים, ודרך הגישה אליה מוסתרת. מיקום כזה הנדרש, הוסיף, נוגד את כללי מיקום המרגמות. למרות שזה רק תרגיל, יועמד הוא במצב מגוחך בפני המחלקה: משך כל האימון הקפיד על בהירת עמדות ודרכי גישה מוסתרות מתצפית אויב, שאינן מאפשרות גילוי העמדה על-ידי הרשף — ומה כעת? נוסף לכך, מה יהיה על המ"כים, שתורגלו בבקרת-ראש? עתה, מה צורך בכל אלה, כאשר רגם מס' 1 יכול לכונן את המרגמה ישירות למטרה בלי להזדקק לבקרת אש?

תשובת המ"פ היתה: „המג"ד קבע את המיקום, ואין לשנות זאת. נוסף לכך, אינו רוצה בנפגעים. האם אתה רוצה ועדות חקירה?“. המ"מ משך בכתפיו, הציב את המרגמות בכינון ישיר ל„אורה“, ולמילת ההפעלה „ברזל“ הונחת ריכוז של 70 פצצות על „אורה“. מפקדים, שצפו בתרגיל, התרשמו לטובה מאש המרגמות ומריכוזה על היעד, והיו כאלה שציינו, שהמחלקה עומדת על רמת תפעול טובה מאד.

*

כיון שנוכחתי בעת ביצוע התרגיל, כוססתי צפורני ושאלתי עצמי: האם הכשרה וצורת הפעלה אלה יפתרו את בעיות הסיוע בעת לחימה ממש? האם מכשירים אנו את המפקדים לשלוט באש יחידותיהם, להנחיתה ולהעתיקה בהתאם למצבים המשתנים של הקרב? מפקדי מחלקות המרגמות מקבלים

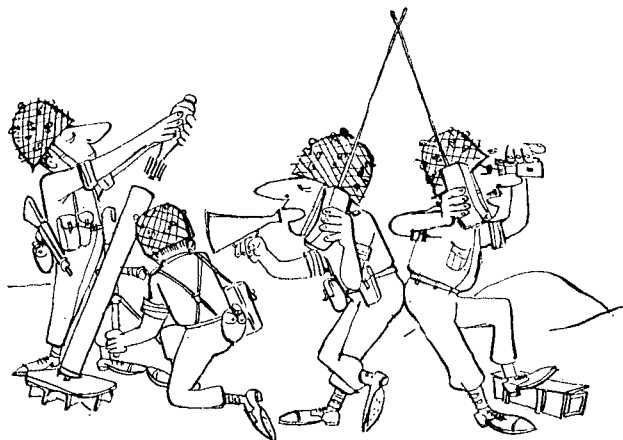
הפעלת מחלקת המרגמות, כפי שהיא מבוצעת כיום, לא רק שאינה נכונה אלא אף מוזיקה. מצב זה נובע מחוסר הידיעה של המפקדים באופן הפעלת מחלקת מרגמות; כמרכז לוקה התפעול מהנטיה להפריז ב„בטיחות באימונים“. התוצאה — הפעלת המרגמות בתרגילים היא מחוסרת גמישות ותכלית, והאימון איבד את ערכו. הביצוע כיום, ברוב היחידות, הוא: הצבת המחלקה כולה או בכיתותיה לעבר מטרה אחת, טיווח לפי שיטת בקרה ישירה והנחתת כמות פצצות לפי פקודה, או מילת הפעלה אחת.

מצב זה הביא לאשליה מסוכנת באשר לרמת ביצוען של מחלקות המרגמות.

מפקדי מחלקות המרגמות, היודעים את המצב לאשורו, חסרים השפעה ואומץ לעשות לשינוי המצב.

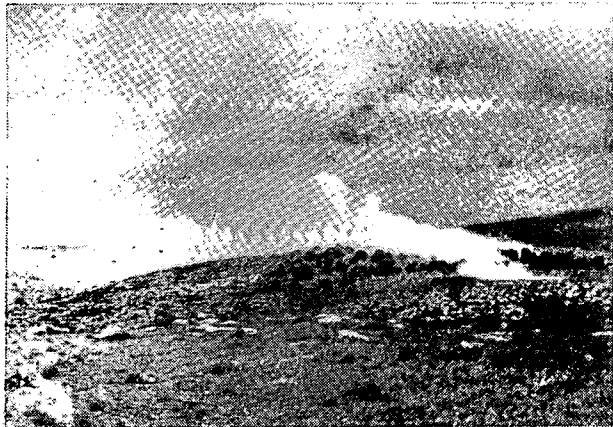
לצורך המחשת הבעיה, הרי דוגמה של הפעלת מחלקת מרגמת בתרגיל התקפה גדודי.

המשימה: על הגדוד הוטל לתקוף יעד מבוצר, המורכב משלשה מצצבים — „אורה“, „תמר“ ו„זיוה“ — ולכבשו עד שעה 2200. שעת ה„ש“ נקבעה ל-2100.

לתרגול המפקדים בבקרת־אש ובטיווח ללא־גייסות; היתר — לתרגילי סיוע עם גייסות.

- האימון המקצועי באש מבוצע ללא־גייסות, ותכנונו חייב לספק את דרישות הסיוע, אותן אין באפשרותנו לבצע בגלל נושאי בטיחות באימונים.
- בכל תרגיל של התקפת־יום עם גייסות, תתוכננה למרגמות מטרות, המחייבות להעתיק את האש פעם אחת. כמו־כן, תתוכננה מטרות מזדמנות להעסקה אחת או שתיים בציר התנועה.
- בכל תרגיל התקפה לילי עם גייסות, תתוכננה למרגמות מטרות, המחייבות העתקת האש פעם אחת.
- יש לבצע באמצעות פצצות זרחן את מטח הבקורת למטרות המטווחות לקראת התקפת לילה, לאחר חשיכה.
- טיווח כלשהו ובקרת האש חייבים להיעשות על־ידי בקר־אש נייד בשיטת האומדנה, ומכיוון ציר ההתקפה.
- רשת הסיוע במרגמות חייבת להיות נפרדת מרשת הפיקוד, אך יכולה להיכלל ברשת הסיוע. ברור, שהפתרון המוצע הינו רק אחת הדרכים האפשריות, וניתן לתכנן אחרת — בתנאי שמתכנן האימון המקצועי ותרגילי הסיוע לגייסות יציב לנגד עיניו את הלקחים וההישגים אותם חייבת מחלקת המרגמות להפיק מהאימון, כדי להכינה כראוי למילוי תפקידה בבוא העת.

הבטיחות באימונים

הבטיחות באימונים הינה בעלת חשיבות רבה, אך יש להישמר מאוד מפני הפרזה, שעשויה לפגוע ברמת ההישגים, כדי למנוע הפרזה, ויחד עם זאת — לא לגרוע כהוא זה בנושא הבטיחות באימונים, עלינו:

- א. להכיר היטב, ולא בצורה שטחית, את צורת תפעול הנשק המסייע.
- ב. לודא רמת ביצוע גבוהה של המפקדים והרגמים המפעילים את הנשק.
- ג. להכיר את הוראות הבטיחות באימונים על בורין.
- ד. לודא פיקוח מקצועי ליד הקנים, בעת התפעול.

בדיקת יכולת המפקדים והרגמים יכולה להיעשות על־ידי קיום בוחן כשירות מחלקתי, המבוצע באש וללא־גייסות. מבחן כזה מאפשר למג"ד לעמוד על יכולתה המקצועית של מחלקת המרגמות, לתקן פגמים ולהכשירה לקראת תרגיל אש עם גייסות.

הכשרה מקצועית בבתי הספר בצורה טובה, ויסודות המקצוע נהירים להם — אולם את הנסיון במקצוע חייבים הם לרכוש תוך האימונים ביחידותיהם. דבר זה נתון, בעיקר, בידי המג"ד ומפקד הפלוגה המסייעת, ובמידה מסויימת — בידי מפקדי הפלוגות המסייעים. בשלוש דרכים ניתן לענות על השאלות שהצגתי לעצמי:

- פיקוח מתמיד על אימוני המחלקה, תוך שימת דגש על ביצוע האימון בהתאם להוראות.
- כדי לקיים פיקוח יעיל, חייב מ"פ המסייעת להכשיר עצמו על־ידי קריאת חומר ההדרכה ותרגול טכני אישי במרגמה, ולא — מעטים הסיכויים שאימון מחלקת המרגמות יעמוד על רמה נאותה.
- שיתוף פעיל של מפקדי מחלקות המרגמות והסתייעות בידיעותיהם המקצועיות.
- מכיון שעד כה לא הגענו למצב, בו כל מ"פ מסייעת הוא גם קצין מרגמות, יש צורך לשתף את מ"מ המרגמות בקבוצת הסיוע והפקודות. על המג"ד להקנות למ"מ המרגמות תחושת בטחון, על־ידי שיתופו בתכנון סיוע אש המרגמות. בדרך זו ניתן להכשירו למילוי תפקידו בקרב.
- עם סיכום תכנית הסיוע, קביעת אזור מיקום הכלים, המטרות שיטווחו, ומועדי הטיוח — נראה לי, שיש לתת למ"מ יד חופשית בביצוע ההכנות להפעלת אש המרגמות (מיקום וטיוח הכלים), כאשר מ"פ המסייעת מפקח על פעולותיו.
- הפעלת אש המרגמות לפי תכנית־אש ולפי דרישה למטרות מזדמנות.

כמות התחמושת 81 מ"מ המוקצבת לאימונים הינה מצומצמת, והנחתת כמות גדולה מתוך ההקצבה בתרגיל אחד, למטרה אחת, ללא בקרת־אש ובזמן קצר — היא בבחינת בזבז. אמנם במקרה הנדון מקבלים אפקט ראוה גדול של אש, אך ללא הפקת כל ערך חיובי, בעיקר לגבי מפקדי הסיוע. אפקט חזותי ושמיעתי זה ניתן להשיג בנקל על־ידי מטעני חיקוי זולים יותר.

★

בקר־אש נייד

כדי להפיק את התועלת המכסימלית מהתחמושת המוקצבת, למען הכשרת המחלקה בסיוע לגייסות, יש לתכנן את האימון המקצועי ואת התרגילים הגדודיים והפלוגתיים בצורה הבאה:

- הקצאת חלק ניכר מכמות התחמושת (כשני־שליש)

באשר לידיעת הוראות הבטיחות באימונים, אעז ואומר, שאינן נהירות כל צרכן למפקדים. לדוגמה:

השתרשה הדעה, כי מרגמות המוצבות ומטווחות למטרה — אין בשום פנים להסיטן מאותה מטרה מטווחת. כדי להפריך דעה זו, אביא כאן שני סעיפים מהוראות הבטיחות באימוני אש בסיוע לגייסות, פסקה 9-113. סעיף ה' אומר: „הנשק יוצב בעמדה, והמטרות (המטרות ולא המטרה) תטווחנה עוד באור היום”. סעיף ו' אומר: „סמוך למתן האש לתכלית (ולא מוקדם יותר מאשר שעה אחת לפני תחילת תרגיל האש) יונחת מטה בקורת, כאשר הגייסות נמצאים במרחק של תחום הבטיחות ועוד 500 מטר מהמטרה” (דהיינו, 200 מטר ועוד 500 — סה"כ 700 מטר מהמטרה).

באם אסכם את שני הסעיפים שלעיל ניתן לטוח מרגמות — לפחות לשתי מטרות ודאיות ולמטרה מזדמנת אחת בציר התנועה.

חייבים אנו להבין, כי הוראות הבטיחות ניתנו כדי לבצע אימון יעיל בלי לסכן את גייסותינו בצורה בלתי מוצדקת. אסור ששימוש בלתי נכון בהוראות אלה ימנע מאתנו השגת יעילות באימון, אותה הן נועדו לאפשר בעתות שלום.

למיכום

מחלקת המרגמות 81 מ"מ הינה הנשק המסייע האורגני של הגדוד. על המג"ד להקדיש לה תשומת לב רבה, ולפקח על צורת הכשרתה, רמת השגיה ואופן הפעלתה באימון. אל לו להטיל זאת על מ"פ המסייעת או מ"מ המרגמות בלבד, אך עליו להיעזר בהם. את יכולת המחלקה עליו להכיר בעצמו, כשהוא נוכח בכל אימון באש ועוקב אחר ביצוע הוראותיו ודרישותיו. רק אז יוכל אותו מג"ד לקצור הצלחה בסיוע אש המחלקה, ויהא סמוך ובטוח שלא יאוכזב בעת הקרב.